testpapers.co.za

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS

PROVINSIALE EKSAMEN

NOVEMBER 2017

GRAAD 10

REKENINGKUNDE

PUNTE: 300

TYD: 180 minute

15 bladsye

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS

PROVINSIALE EKSAMEN

REKENINGKUNDE

TYD: 180 minute
PUNTE: 300

INSTRUKSIES

1. Beantwoord alle vrae in die ANTWOORDBOEK voorsien.
2. Toon alle berekeninge waar nodig om deelpunte te verdien.
3. Lees alle instruksies noukeurig.
4. Probeer ten alle tye om by die voorgestelde tydsindeling te bly.
5. Nie-programmeerbare sakrekenaars mag gebruik word.
6. Skryf netjies en leesbaar.

VRAAG	ONDERWERP	PUNTE	TYD
1	Transaksie ontleding	44	26 min
2	Debiteure versoening	40	24 min
3	Inkomstestaat en notas	88	54 min
4	Nota 'Tasbare bates'	38	22 min
5	Balansstaat	30	18 min
6	Ontleding en vertolking	40	24 min
7	BTW, Vervaardiging en Begroting	20	12 min
TOTAAL		**300**	**180 min**

VRAAG 1 **44 PUNTE**

TRANSAKSIE ONTLEDING

GEVRA:

Ontleed die volgende transaksies onder die hoofde voorsien. Dui ŉ vermeerdering met ŉ '+', ŉ vermindering met ŉ '-' en geen invloed met ŉ '0'. Bedrae moet aangetoon word by die rekeningkundige vergelyking.
Die besigheid het ŉ gunstige banksaldo en gebruik ŉ winsgrens van 80% op kosprys.

TRANSAKSIES:

Voorbeeld: Koop skryfbehoeftes op skuld vanaf ZZ Skryfbehoeftes, R500.

1. Betaal die weeklikse lone per tjek, R2 400.

2. Koop handelsvoorraad vir R380 en betaal uit die kleinkas.

3. Verkoop goedere op skuld aan L Molala, R2 700.

4. Koop toerusting op rekening vanaf Sally Handelaars vir R10 800 minus 15% handelskorting.

5. Hef rente van 5% per jaar op A Mahlangu se oortrokke rekening van R4 200 vir 4 maande.

6. Ontvang R1 800 vanaf M Radue op sy bedrag verskuldig, staan R30 korting toe.

VRAAG 2 **40 PUNTE**

DEBITEURE VERSOENING

GEVRA:

2.1 Berei ŉ korrekte Debiteure kontrole rekening vir September 2017 voor deur inagneming van foute en weglatings. Balanseer die rekening. [19]

2.2 Berei ŉ korrekte lys van debiteure voor op 30 September 2017. [21]

Nota: Toon alle berekeninge in hakies.

INLIGTING:

ALGEMENE GROOTBOEK VAN SOHO HANDELAARS

BALANSSTAAT REKENINGE AFDELING

Dt **DEBITEUREKONTROLE** Kt

Sep	01	Saldo	a/b	21 370	00	Sep	30	Bank en K/T	KOJ	24 380	00
	30	Verkope	DJ	31 920	00			Joernaal krediete	AJ	580	00
		Debiteure-afslag	DAJ	980	00			Bank (V/T)	KBJ	600	00
		Joernaal debiete	AJ	820	00			Saldo	o/d	29 530	00
				55 090	**00**					**55 090**	**00**
Okt	01	Saldo	a/b	29 530	00						

Nota: **Die boekhouer het sekere oorboekingsfoute gemaak na die Debiteurekontrole rekening**

Lys van Debiteure op 30 September 2017

Debiteur	Debiet		Krediet	
S Cronje	6 500	00		
P Diane	7 480	00		
G Tloubatla	5 340	00		
M Shumi	1 890	00		
R Coetzee	6 760	00		
P Moila			800	00
T Kgaka	1 800	00		
	29 770	00	800	00

Foute en weglatings

1. Die saldo van die Debiteurekontrole rekening op 01 September 2017 is foutief. Die lys van Debiteure toon ŉ kredietsaldo van R530, wat nie in berekening gebring is toe die opening saldo bereken is nie.

2. ŉ Kwitansie uitgereik aan M Shumi vir R980 vir kontant ontvang was korrek geboekstaaf in die hulpjoernaal, maar is na haar rekening as R890 oorgeboek.

3. Die totaal van die Debiteure-afslagkolom in die Debiteure-afslagjoernaal was onderbereken met R160.

4. ŉ Inskrywing in verband met goedere teruggestuur deur T Kgaka met ŉ waarde van R300 was korrek geboekstaaf in die Debiteure-afslagjoernaal maar oorgeboek na die verkeerde kant van T Kgaka se rekening.

5. Die Debiteure grootboek toon ŉ kredietsaldo in die rekening van P Moila, die bedrag moet oorgedra word na die Krediteure grootboek.

6. Op 28 September 2017 is R120 posgeld betaal uit die kleinkas namens ŉ debiteur G Tloubatla. Geen inskrywings is in die boeke gedoen nie.

7. P Diane het R3 800 betaal op haar rekening nadat sy 5% korting ontvang het. Die betaling en korting is korrek geboekstaaf in die hulpboek maar die korting is nie oorgeboek na haar rekening nie.

VRAAG 3 **PUNTE: 88**

INKOMSTESTAAT EN NOTAS

Die onderstaande inligting is geneem uit die boeke van Samantha Verspreiders.
Die finansiële jaar eindig op 28 Februarie 2017.

GEVRA:

3.1 Voltooi die Inkomstestaat van Samantha Verspreiders vir die jaar geëindig 28 Februarie 2017. [65]

3.2 Voltooi die volgende Notas tot die Finansiële State:

3.2.1 Handels- en ander debiteure [11]

3.2.2 Handels- en ander krediteure [12]

INLIGTING:

SAMANTHA VERSPREIDERS		
VOOR-AANSUIWERINGSPROEFBALANS OP 28 FEBRUARIE 2017		
	DEBIET	**KREDIET**
BALANSSTAATREKENINGE-AFDELING		
Kapitaal		784 490
Onttrekkings	58 000	
Verbandlening : FBN Bank		100 000
Grond en Geboue	910 000	
Toerusting	140 000	
Opgelope waardevermindering op toerusting		52 000
Vaste Deposito : FBN Bank (10% p. j.)	20 000	
Handelsvoorraad	16 300	
Debiteurekontrole	20 720	
Bank	55 500	
Krediteurekontrole		45 000
NOMINALEREKENINGE-AFDELING		
Verkope		875 000
Koste van verkope	500 000	
Debiteure-afslag	12 600	
Korting ontvang		9 280
Huur Inkomste		37 570
Korting Toegestaan	800	
Salarisse en lone	96 750	
Oninbare skulde	5 200	
Bankkoste	1 210	
Versekering	9 800	
Telefoon	12 560	
Skryfbehoeftes	10 800	
Diverse uitgawes	5 400	
Water en Elektrisiteit	14 200	
Rente op lening	13 500	
	1 903 340	**1 903 340**

AANSUIWERINGS

1 ʼn Kredietnota is uitgereik aan M. Shaba, ʼn debiteur vir R1 500, dit was vir goedere teruggestuur. Die kosprys van die goedere was R1 200. Geen inskrywing is gedoen nie.

2 Donasies van goedere aan ʼn ouetehuis is nog nie geboekstaaf nie, die kosprys is R3 000.

3 ʼn Fisiese voorraadopname op 28 Februarie 2017 toon die volgende:

- Handelsvoorraad R12 000
- Skryfbehoeftes R800

4 ʼn Debiteur, C Clutz, is insolvent verklaar. Sy boedel het aangebied om ʼn dividend van 40 sent vir elke rand verskuldig te betaal. Die oorspronklike skuld was R1 200, en die balans moet afgeskryf word. Geen inskrywings is in die boeke gedoen nie.

5 Versekering sluit ʼn bedrag van R1 800 in, dit is vir ʼn jaarlikse betaling vir die periode 01 Augustus 2016 tot 31 Julie 2017.

6 Waardevermindering vir die jaar is bereken op R3 400.

7 Voorsien vir die uitstaande rente op Vaste Deposito, die rente word nie gekapitaliseer nie.

8 Huur is ontvang tot aan die einde van Maart 2017.

9 ʼn Debiteur, S Fouche, het R850 in die besigheid se bankrekening gedeponeer. Die debiteur se rekening is vroeër afgeskryf as oninbaar.

10 Die bankstaat ontvang vanaf die bank op 28 Februarie 2017 toon die volgende:

• Diensgelde	R 40
• Konant deposito fooie	R 200
• Rente op lopende rekening	R150
• ʼn Dishonoreerde tjek vanaf B. Lobbie, ʼn debiteur vir R1 200. Hierdie tjek was ter vereffening van sy rekening van R1 280.	

11 Die telefoonrekening vir Februarie 2017 is ontvang maar sal eers in Maart 2017 betaal word, R1 000.

12 Een werknemer is weggelaat uit die Salarisjoernaal vir Februarie 2017. Sy besonderhede is as volg:

Bruto salaris	R10 000		
AFTREKKINGS:			
LBS	R1 800	Mediese fonds	R 720
Pensioenfonds	7.5% van bruto salaris	WVF	1% van bruto salaris

Nota: Die werkgewer dra nie by tot enige fonds nie.

VRAAG 4 **PUNTE 38**

TASBARE BATES

Die volgende inligting is 'n uittreksel uit die boeke van Mickey Speelgoed Winkel vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2017.

GEVRA:

4.1 Bereken die waardevermindering op voertuie op 30 Junie 2017. [5]

4.2 Bereken die waardevermindering op toerusting op 30 Junie 2017. [5]

4.3 Voltooi die nota Tasbare/vaste bates op 30 Junie 2017. [20]

4.4 Nadat uitbreidings en herstelwerk aan die geboue gedoen is, is die grond en geboue gewaardeer vir R500 000.

4.4.1 Dui die bedrag aan wat in die finansiële state op 30 Junie 2017 sal verskyn. [2]

4.4.2 Noem die AARP beginsel wat toegepas is in Vraag 4.4.1 [2]

4.5 Nadat die finansiële state opgestel is, is daar gevind dat brandstof uitgawes met 80% verhoog het vanaf die vorige jaar. Die bestuurder wat aflewerings doen, neem die voertuig huistoe na werk. Noem **TWEE** interne kontrole maatreëls wat die eienaar in plek kan stel om die misbruik van die voertuig deur die drywer te verminder. [4]

INLIGTING:

A Sommige saldo's op 01 Julie 2016 in die Algemene Grootboek:

	R
Grond en geboue	240 000
Voertuie	190 000
Toerusting	56 000
Opgelope waardevermindering op voertuie	28 500
Opgelope waardevermindering op toerusting	5 600

B Die volgende transaksies met betrekking tot vaste bates het gedurende die jaar plaasgevind:

- Uitbreidings is aan die winkel gedoen ter waarde van R50 000 en herstelwerk aan die gebou, R15 000. AB Bouers is op 15 Januarie 2017 per tjek betaal en die transaksie is opgeskryf in die boeke van die besigheid.
- Die besigheid het rekenaars en drukkers vir kantoorgebruik gekoop ter waarde van R28 000 op 01 Maart 2017, installasiekoste van R2 000 is per tjek betaal.
- ŉ Nuwe voertuig is aangekoop op skuld vanaf AA Motors op 1 Oktober 2016 vir R160 000 en is geboekstaaf in die boeke.
- Waardevermindering word afgeskryf op voertuie teen 15% per jaar op kosprys en toerusting teen 10% per jaar op die verminderde saldo metode.

VRAAG 5 **PUNTE 30**

BALANSSTAAT

Jy word voorsien met die Na-afsluitings Proefbalans en addisionele inligting aangaande Livingstone Verskaffers vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2017.

GEVRA:

5.1 Voltooi die Balansstaat van Livingstone Verskaffers op 28 Februarie 2017. Toon berekeninge om deelpunte te verdien.

INLIGTING:

LIVINGSTONE VERSKAFFERS		
NA-AFSLUITINGS PROEFBALANS OP 28 FEBRUARIE 2017		
	DEBIET	**KREDIET**
BALANSSTAATREKENINGE- AFDELING		
Kapitaal		630 800
Grond en Geboue	680 000	
Voertuie	340 000	
Toerusting	78 000	
Opgelope waardevermindering op voertuie		136 000
Opgelope waardevermindering op toerusting		14 820
Handelsvoorraad	72 400	
Debiteurekontrole	14 800	
Bank	34 100	
Kleinkas	2 500	
Wisselgeld	1 000	
Krediteurekontrole		48 900
Vaste Deposito: AB Bank	60 000	
Lening: SA Lenings		440 000
Verbruiksgoedere voorhande	2 820	
Opgelope inkomste	3 400	
Opgelope uitgawes		4 100
Vooruitontvangde inkomste		6 000
Vooruitbetaalde uitgawes	3 900	
Krediteure vir salarisse		12 300
	1 292 920	**1 292 920**

ADDISIONELE INLIGTING:

1. ʼn Gedeelte van die vaste deposito by AB Bank verval op 30 Junie 2017, R25 000.

2. R100 800 sal terugbetaal word op die lening vanaf SA Bank in die volgende finansiële jaar. Die lening is gekapitaliseer.

VRAAG 6

KONSEPTE EN ONTLEDING EN VERTOLKING **40 PUNTE**

6.1 **KONSEPTE**

Die onderstaande inligting is foutief, gebruik die voorsiende tabel en her-klassifiseer. [6]

Likiditeit	**Winsgewendheid**	**Opbrengs**
Netto wins op verkope	Vuurproefverhouding	Bedryfsverhouding
Bedryfsuitgawes op verkope	Opbrengs op ekwiteit	Bruto wins op verkope

6.2 **ONTLEDING EN VERTOLKING**

Jy word voorsien van inligting vanaf die finansiële state van Jeremy Jones, ʼn handelsonderneming vir die jaar geëindig 28 Februarie 2017. [34]

GEVRA:

6.2.1 Bereken die winsopslag % vir 2017. [3]

6.2.2 Lewer kommentaar oor die verandering van die winsopslag persentasie. [2]

6.2.3 Bereken die % Bedryfsuitgawes op verkope vir 2017. [3]

6.2.4 Behoort die eienaar tevrede te wees met die % bedryfsuitgawes op verkope? [3]

6.2.5 Bereken die solvensieverhouding vir 2017. [4]

6.2.6 Bereken die bedryfsverhouding vir 2017. [3]

6.2.7 Bereken die vuurproefverhouding vir 2017. [4]

6.2.8 Lewer kommentaar oor die likiditeit van die besigheid. [4]

6.2.9 Bereken die % Opbrengs op Ekwiteit vir 2017. [5]

6.2.10 Lewer kommentaar oor die opbrengs op ekwiteit. Moet die eienaar tevrede wees? [3]

INLIGTING

A	UITTREKSEL VANAF INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2017	
	2017	**2016**
Verkope	1 485 000	1 150 000
Koste van verkope	(900 000)	(675 000)
BRUTO WINS	585 000	475 000
Ander bedryfsinkomste	90 000	100 000
Bedryfsuitgawes	(440 000)	(420 000)
Bedryfswins	235 000	155 000
Rente uitgawe	(36 400)	(45 600)
Netto wins	198 600	109 400

B	UITTREKSEL VANAF BALANSSTAAT OP 28 FEBRUARIE 2017	
	2017	**2016**
Vaste bates	1 015 600	1 169 000
Vaste Deposito	100 000	60 000
Bedryfsbates	**237 000**	**237 000**
Handelsvoorraad	140 000	160 000
Handels- en ander debiteure	62 000	35 000
Kontant- en kontantekwivalente	35 000	42 000
	1 352 600	1 352 600
Eienaarsbelang	1 010 600	902 000
Nie-bedryfslaste	180 000	380 000
Handels- en ander krediteure	162 000	184 000
	1 352 600	1 352 600

C Finansiële aanwysers	2017	2016
Persentasie winsopslag	?	70.4%
Persentasie bedryfsuitgawes op verkope	?	36.5%
Bedryfsverhouding	?	1.3:1
Vuurproefverhouding	?	0.4:1
Opbrengs op ekwiteit	?	13.2%
Rentekoers op belegging	11%	10%
Rentekoers op lening	13.5%	12%

VRAAG 7 **20 PUNTE**

BTW, VERVAARDIGING EN BEGROTINGS

7.1 **BTW**

Kies die korrekte woord / bedrag / persentasie om die onderstaande sinne te voltooi. Skryf slegs die korrekte antwoord neer en nie die hele sin nie.

R500 000	Direkte	Uitset	0%
Indirekte	14%	SAID	Nulkoers
Inset	Vrygestel	R1 000 000	

7.1.1 BTW is ŉ _______________ stelsel van belasting.

7.1.2 In Suid-Afrika is die standaardkoers vir BTW huidiglik ________ .

7.1.3 BTW betaalbaar op Verkope word genoem BTW _____________ .

7.1.4 Bruin brood is ŉ voorbeeld van ŉ item wat ___________ is.

7.1.5 Items waarop BTW huidiglik nie belas word nie, staan bekend as __________ items.

7.1.6 BTW wat vorderbaar is op aankope word BTW ________ genoem.

7.1.7 ŉ Besigheid met ŉ omset van ________ of meer per jaar moet registreer as a BTW verkoper.

7.1.8 BTW is betaalbaar aan ________. **[8]**

7.2 **VERVAARDIGING**

Paar Kolom A met Kolom B. Skryf slegs die korrekte letter as jou antwoord.

KOLOM A			KOLOM B
7.2.1	Vaste Koste	A	Koste wat direk geïdentifiseer word met produksie.
7.2.2	Werk aan die gang	B	Koste wat aangegaan word om die fabriek te laat funksioneer.
7.2.3	Fabrieksbokoste	C	Koste van arbeid van mense wat direk betrokke is in die vervaardigingsproses.
7.2.4	Direkte Materiaalkoste	D	Gedeeltelike voltooide produkte.
7.2.5	Veranderlike koste	E	Koste wat dieselfde bly maak nie saak hoeveel eenhede vervaardig word nie.
7.2.6	Direkte Arbeidskoste	F	Koste wat verander volgens produksie.

[6]

7.3 **BEGROTINGS**

Lees die volgende sinne noukeurig. Dui aan deur verwysing na die onderstreepte inligting of die standpunte **WAAR** of **ONWAAR** is.

7.3.1 ʼn Kapitaalbegroting fokus op vaste bates.

7.3.2 ʼn Begroting is ʼn plan van aksie vir die huidige periode.

7.3.3 ʼn Kontantbegroting sluit oninbare skulde in.

7.3.4 ʼn Begroting wat voorberei word sonder om na vorige syfers te kyk, word ʼn nulbasisbegroting genoem genoem.

7.3.5 Langtermyn begrotings word voltooi vir ʼn periode tussen 3 en 12 maande.

7.3.6 ʼn Kontantbegroting bereken die kontant invloei in die besigheid en kontant uitvloei uit die besigheid oor ʼn spesifieke periode. **[6]**

TOTAAL: 300

EINDE